

‘Migration: African Perspectives’ op de Afrikadag 2019

De zon scheen op de frisse lenteochtend van 13 april. In het Koninklijk Instituut voor de Tropen (KIT) hing een relaxte sfeer. Maar liefst 80 vrijwilligers maakten zich vanaf acht uur klaar voor de Afrikadag 2019. Rond half 10 druppelden ook de eerste bezoekers binnen in de Marmeren Hal. Om tien uur ging de Afrikadag echt van start. De Grote Zaal was goed gevuld en klaar voor de ‘grand opening’!

De grand opening

De Afrikadag 2019 werd feestelijk geopend door FMS-directeur Arjen Berkvens. Hierna was het woord aan Hedwig Giusto van de FEPS, die het hoofdthema ‘Migration: African Perspectives’ inleidde met de woorden: “Migratie gaat niet over aantallen, maar over de mensen die de keuze maken hun land te verlaten.” De FEPS en FMS werken al bijna een jaar samen aan een onderzoeksproject naar de Afrikaanse perspectieven op migratie (lees er [hier](#) alles over!), de Afrikadag was het uitgelezen moment om dit onderwerp met een breder publiek te bespreken. Het kon dus ook niet missen in de opening.

Zo vertelde inspirerend comedian Mo Hersi met veel zelfspot en grappige anekdotes over zijn eigen ervaringen als immigrant in Nederland. Hij kreeg zelfs, op eigen verzoek, een staande ovatie van het publiek.

Tijdens het panel gingen de Nigeriaanse auteur Lola Shoneyin, Zimbabwaanse vakbondsleider Peter Mutasa en Liberiaans-Nederlandse schrijver Vamba Sherif in gesprek over de gevolgen van migratie en het leven in verschillende culturen. Onder leiding van One-World hoofdredacteur Seada Nourhussen ontstond ook hier een open en persoonlijk gesprek over het onderwerp. Lola vertelde dat ze een gevoel van boosheid overhoudt aan de negatieve misvattingen over migratie in Nederland. Als schrijfster ziet zij de mogelijkheid mensen te informeren en te inspireren. Ook Vamba sprak over een positieve kijk op migratie. Hij woonde in verschillende delen van de wereld en gaf aan dat hij hierdoor juist geïnspireerd werd en verschillende normen en waarden heeft leren kennen. Daarnaast was hij kritisch over de rol van het Westen in de Afrikaanse economie en de beeldvorming over immigranten. “Wanneer er eerlijke handel met Afrikaanse landen plaatsvindt, zullen minder mensen reden hebben om hun thuisland te verlaten.” Peter Mutasa haakte hierop in door te spreken over de gevolgen van het kolonialisme in Zimbabwe. “Officieel zijn we onafhankelijk, maar door de economische structuren die zijn ingevoerd is er nog steeds grote ongelijkheid en afhankelijkheid van de oud-imperialisten.”

Deze inspirerende en toch kritische opening was een mooi begin van een succesvolle Afrikadag.

Addressing root causes of irregular migration: dead-end or egg of Columbus?

Na de opening praatten we nog door met politici, wetenschappers en ngo’s over een eerlijke benadering van migratie in het hoofddebat. Akinyi Walender (country director Cordaid Ethiopië) en Khadija Elmadmad (director Law and Migration UNESCO Centre, Morocco) benadrukten dat migratie van alle tijden is en dat veel mensen migreren binnen het Afrikaanse continent. Antony Otieno Ong’ayo (researcher International Institute of Social Studies) gaf aan mobiliteit te zien als onderdeel van humaniteit: “Hoe is Afrikaanse migratie naar Europa anders dan de manieren waarop Europeanen geëmigreerd zijn naar alle delen van de wereld? Hoe is mobiliteit ineens irregulier en illegaal?”

Ook Philip Bob Jusu (African Union Permanent Mission, EU) vroeg zich af waarom mobiliteit in het politieke debat gescheiden wordt van humaniteit. Volgens hem liggen economie en ras hieraan ten grondslag. Volgens Khadija Elmadmad worden veiligheid en humaniteit met elkaar verward, zij beschreef veiligheid als een onderdeel van humaniteit en gaf aan dat de focus daar meer op moet liggen. Judith Sargentini (Europarlementariër GroenLinks) stelde dat het lange termijn perspectief mist in het politieke debat dat veelal gericht is op de hoofdoorzaken van migratie. Sargentini vond dat niet de juiste benadering: “Er is niets mis met migratie, maar hoe kunnen we het regulier maken?”

Iedereen was het erover eens dat ontwikkeling oprecht en eerlijk moet zijn. Regulering is mogelijk als er een eerlijke relatie is tussen de Afrikaanse Unie (AU) en Europese Unie (EU), als er een eerlijke toegang tot de markt is en als er legale mogelijkheden zijn. Op dit moment worden salarissen van AU staf voor 70% gefinancierd door de EU, en daarmee is de relatie tussen Afrika en Europa per definitie niet gelijk. Gelukkig is er veel veranderd in de AU. Afrika is economisch interessant voor Europa. Toch willen Europese landen niet dat Afrikaanse mensen deze kant op komen. “De stemmen van Afrikaanse mensen moeten hierin meegenomen worden”, aldus Jusu.

“De diaspora moet serieus worden genomen!”

Het thema ‘Migration: African Perspectives’ kwam niet alleen in het hoofdprogramma aan bod. Tijdens de meer dan 40 verschillende workshops die plaatsvonden, kwam het onderwerp veelvuldig ter spraken. Zo ook bij de sessie van FEPS, over hoe de diaspora kan aan de ontwikkeling van hun land van afkomst. Niet alleen via *remittances* (afdrachten), maar ook op andere manieren. Hier benadrukte o.a. Fatumo Farah (HIRDA) het belang van de diaspora: “Het bedrag dat aan *remittances* in Afrikaanse landen binnenkomt is vaak 3 tot 4 keer groter dan de inkomsten via ontwikkelingsbudgetten van ontwikkelde landen. Het is daarom van groot belang dat de diaspora en hun bijdrage serieus wordt genomen.”

Albert Schweitzer Prijs 2019 gewonnen door ‘Genees een Wond, Koop een Bij’

Migratie was niet het enige onderwerp dat werd besproken op 13 april. Gezondheid stond bij het Nederlandse Albert Schweitzer Fonds (NASF) centraal. Zij reikten dit jaar voor de tweede keer de Albert Schweitzer Prijs uit tijdens de Afrikadag. Bij de drukbezochte workshop ‘Initiatieven voor een gezonder Afrika’ presenteerden de top drie kandidaten hun eigen project ter verbetering van de gezondheid van Afrika aan het publiek en een vakjury. Ook de bezoekers van de Afrikadag konden hun stem nog uitbrengen op het Bordes tijdens de pauze.

De prijsuitreiking vond aan het eind van de middag plaats: Jonathan Vas Nunes won de hoofdprijs van €5.000,- met zijn initiatief ‘Genees een Wond, Koop een Bij’. Hiermee wil hij biologische honing produceren voor wondverzorging in Sierra Leone. Batuo Hillmann kreeg de publieksprijs voor project ‘The Power of CPR’. Daarnaast wonnen Marijke Kingma (‘Stimulate to simulate’) en Pim Bongers ‘Masanga Dental Project’ een aanmoedigingsprijs. Zo zijn met de Albert Schweitzer Prijs 2019 weer een aantal mooie initiatieven voor een gezonder Afrika gesteund!

Cultuur op de Afrikadag

Dit jaar vonden er maar liefst twee cultuurprogramma’s plaats op de Afrikadag. In de Grote Zaal kon men de hele middag genieten van het filmprogramma van Stichting Yangambi. Hier werden de films *Burkinabè Bounty* en *L’oeil du cyclone* gescreend, gevolgd door een gesprek met de zaal. De films maakten veel los bij bezoekers, tijdens de gesprekken was er dan ook ruimschoots persoonlijke input vanuit de zaal.

Ook El Hizra, centrum voor Arabische kunst en cultuur, nam dit jaar deel aan de Afrikadag. Zij verzorgden een prachtig cultuurprogramma rondom de thema’s migratie en literatuur, met als klap op de vuurpijl de gastlezing van Abdelkader Benali: ‘migratie is van alle tijden’.

Afrikadag inspiratiemarkt

Voor degenen die even geen workshop volgden, was er de informatiemarkt boven op de Rotonde. Hier kon je kennismaken met verschillende ondernemingen en ngo’s vanuit of actief op het Afrikaanse continent. Zo kon je in gesprek gaan over de activiteiten van FMS en FEPS, Afrikaanse boeken bekijken bij ASC Leiden, kleurrijke kleding passen bij Africa Beauty of een *virtual reality film* over de Masai in Kenia bekijken. Een uitstekende gelegenheid om te netwerken en jezelf te laten inspireren.

Boekhandel Athenaeum had een eigen markt Onder de Bogen. Hier was een veelvoud aan boeken te vinden. Een aantal van die boeken werd in het literatuurprogramma ‘Afrikadag Talks: Literatuur over Afrika’ besproken en kon daarna ter plekke gesigneerd worden door de aanwezige schrijvers. Zoals ieder jaar was de boekenmarkt weer goed bezocht!

FEPS en FMS willen via deze weg graag alle partners, bezoekers, sprekers, vrijwilligers, artiesten, kunstenaars en cateraars bedanken voor hun deelname aan de Afrikadag 2019.

Afrikadag
conversations
 of a changing
continent